

Motion

1980/81:2181

av Håkan Strömberg m. fl.

med anledning av proposition 1980/81:186 om ammoniaktillverkningen i Kvarntorp

Genom regeringens proposition 1980/81:186 säkras fortsatt drift vid Supra AB:s anläggning i Kvarntorp t. o. m. den 31 december 1982. I propositionen anför föredragande departementschef att tid därmed vinnes för att genomföra mer ingående undersökningar om alternativa vägar att klara ammoniak- och kvävegödselmedelsförsörjningen. Bl. a. bör undersökas möjligheterna att bygga upp en ammoniakanläggning där tillverkningen inte är beroende av importerade råvaror.

Supras ammoniakfabrik i Kvarntorp har under senare år varit nedläggningshotad. Företaget anser att importerad ammoniak kan köpas till priser som understiger kostnaderna för ammoniak tillverkad i Kvarntorp. De lokala fackliga företrädarna och ledningen är eniga i de flesta av de grundläggande bedömningarna. De fackliga organisationerna och deras löntagarkonsult har med hänvisning till egna omfattande analyser kommit till en annan slutsats beträffande de framtida priserna på importerad ammoniak. Enligt deras bedömning kommer dessa priser att stiga beroende på att ammoniaktillverkningens dominerande råvara, naturgas, ökar kraftigt i pris. En sådan prisutveckling kan redan nu skönjas. Kvarntorpsfabrikens produktion kan därmed bli konkurrenskraftig i jämförelse med importerad ammoniak.

Kvarntorpsfabriken svarar för ca 20 % av det svenska behovet av ammoniak för framställning av kvävegödselmedel. Råvarorna utgörs av ren eldningsolja (tung och svavelrik), avfallsolja och förorenade lösningsmedel. Goda möjligheter att snabbt öka intaget av avfallsolja och lösningsmedel finns. Lokaliseringen av SAKAB till Kvarntorp innebär en ökad tillgång av denna inhemska råvara.

Fabriken är en av de mycket få anläggningar i landet som i dag på ett miljövänligt sätt kan nyttiggöra miljöfarligt avfall enligt bl. a. naturvårdsverkets bedömning. Giftiga organiska föroreningar i avfallsoljorna och lösningsmedlen förstörs i processen och tungmetallerna fastnar i slaggen. I dag används ca 9 000 m³ avfallsolja och 1 000 m³ förorenade lösningsmedel. Dessa mängder kan med små investeringar utökas till 20 000 resp. 5 000 m³ och ersätta motsvarande mängd ren eldningsolja. Sannolikt kan också flytande kol användas som råvara.

Om inhemska bränslen förgasas kan med stor sannolikhet den producerade gasen användas som råvara för fabrikens ammoniakproduktion. Fabriken är alltså försörjningsmässigt i ett ovanligt bra läge med dels relativt

försörjningstrygga importerade råvaror, dels en stor inhemsk bränsleråvarupotential.

Fabriken har betydande tillgångar. Till dessa hör kontors- och personalutrymmen, laboratorium, mekanisk verkstad, instrument- och elverkstäder samt outnyttjade markområden. De moderna processtekniska anläggningarna består bl. a. av ång-, el- och tryckluftsförsörjning, oljeförgasare, gasrening, kretsar för syntes av ammoniak och råmetanol, oljecisterner och utrustning för rening av avfallsoljor och lösningsmedel.

Enligt överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) är ammoniak en strategisk råvara. F. n. tillgodoser Supras ammoniakfabriker i Kvarntorp och Köping vardera 20–25 % av det svenska fredsbehovet av ammoniak för kvävegödselmedelsframställning. I händelse av en långvarig avspärning minskar livsmedelsproduktionen kraftigt till följd av sjunkande skördar beroende på sjunkande kvävegivor till jordarna. Bortfallet av kvävegödselmedel beroende på en strypning av ammoniakimporten reducerar givorna till 40–50 % av fredsbehovets.

ÖEF bedömer dock att med stora och tidskrävande omställningar kan det svenska livsmedelsbehovet dock säkerställas. Om däremot också hälften av den kvarvarande ammoniakproduktionen bortfaller (den i Kvarntorp), sjunker kvävegivorna och skördarna till endast ca 20 % av dagens. Enligt ÖEF är det då inte längre möjligt att trots stora omställningar klara livsmedelsförsörjningen.

Andra åtgärder att hålla beredskapen uppe anser ÖEF vara orealistiska. *En nedläggning av denna fabrik skulle därför innebära en radikal omprövning och nedtrappning av ambitionerna för hela den svenska beredskapen för livsmedelsförsörjningen.*

Processutrustning och övrig infrastruktur samt den yrkeskunniga personalen gör att en försöksverksamhet med alternativa inhemska råvaror snabbt kan sättas i gång. Försöksverksamhet kan enligt Supra ske utan att den fortsatta ammoniakproduktionen äventyras. Den dominerande ägaren inom Supra, Boliden, har tillsammans med Studsvik Energiteknik visat intresse för att driva en försöksverksamhet avseende förgasning i Kvarntorp i kombination med en fortsatt ammoniakproduktion.

Vi anser att regeringen snarast måste vidta åtgärder för att trygga en fortsatt ammoniakproduktion i Kvarntorp och att en försöksverksamhet med förgasning i anslutning härtill snarast kommer till stånd.

Detta skulle kunna vara ett av de relativt få exemplen på hur en angelägen försöksverksamhet i kombination med viktiga andra samhällsekonomiska intressen vänder ett nedläggningshot till en framsynt offensiv industripolitisk satsning.

Med hänvisning till ovanstående hemställs
att riksdagen hos regeringen begär en utredning som i god tid före
31 december 1982 utarbetar förslag till fortsatt produktion vid
Supras anläggning i Närke's Kvarntorp.

Stockholm den 7 maj 1981

HÅKAN STRÖMBERG (s)

SVEN G. ANDERSSON (fp)

STURE ERICSON (s)

INGEMAR KONRADSSON (s)

KERSTIN ANDERSSON (s)

i Kumla

BRITTA HAMMARBACKEN (c)

BENGT WITTBOM (m)

ERIK LARSSON (c)

PER ISRAELSSON (vpk)

HELGE HAGBERG (s)

KARIN FLODSTRÖM (s)

ANN CATHRINE HAGLUND (m)

